

کارگاه

اتحادیه های صنفی

مترجم: حمید امیدی کیا _ لیسانس علوم اجتماعی

مقدمه:

اتحادیه های صنفی نهادهایی هستند که به منظور بهبود و ارتقای وضعیت معیشتی و اجتماعی کارگران تشکیل شده و بوجود آمده‌اند.

یک اتحادیه صنفی از میان مراحل توافقات جمعی بین کارگر و کارفرما، درصدد تصمیم گیری در خصوص دستمزدها و وضعیت کار برای اعضایش می‌باشد. هنگامی که توافق بین کارگران و کارفرمایان دست نیافتنی می‌شود یک اتحادیه صنفی ممکن است یک اعتصاب و یا سایر کش‌های جمعی را بر ضد کارفرمایان ترتیب دهد. در بسیاری از کشورها یک اتحادیه صنفی به عنوان بازوی اقتصادی در خدمت جنبش‌های کارگری بوده که ممکن است شامل یک حزب سیاسی و یا نهادهای تعاونی باشند.

در بین سایر ملل که از این گونه روابط و پیوندهای رسمی وجود ندارد، اتحادیه‌ها راسا ممکن است درگیر فعالیتهای سیاسی شوند مثل فعالیتهای انتخاباتی و حمایتی سیاسی از نمایندگان مورد نظری که برای اداره اتحادیه‌ها در نظر دارند. همچنین بسیاری از اتحادیه‌ها ارایه دهنده خدمات لازم جهت ایجاد اشتغال، حمایتی مربوط به تامین اجتماعی و سایر مزایای لازم به اعضا و خانواده هایشان هستند.

اتحادیه‌های صنفی در دو شکل بنیادی وجود دارند: اتحادیه‌های پیشه‌وری که اداره کننده انواع ویژه‌ای از مشاغل مانند تعمیر کاران و وسایل الکترونیکی، درودگران و یا کارگران شاغل در چاپخانه‌ها هستند و اتحادیه های صنعتی که دربرگیرنده همه کارگرانی که

در بخش صنعت شاغل می‌باشند مانند کارگران خودروسازی‌ها و یا کارگران شاغل در بخش فولاد. اتحادیه‌ها همچنین در میان کارکنان دولتی و مشاغل تخصصی مانند مهندسی، پرستاری و معلمی فعالیت دارند. در برخی کشورها اتحادیه های کارگران در سطحی وسیع عمدتا شامل همه کارگران نیمه ماهر و غیر ماهری است که وابسته به یک سازمان واحد کارگری می‌باشند. اتحادیه‌ها معمولا به یک سازمان واحد حمایتگر وابسته می‌باشند مانند اتحادیه کارگری کنگره انگلیس (TUC)^۱ یا کنفدراسیون رنجبران در فرانسه (CGT)^۲ و یا فدراسیون کار و کنگره سازمانهای صنعتی در آمریکا (AFL-CIO)^۳.

تاریخچه:

اتحادیه‌های صنفی واکنشهای سازمان یافته کارگران را به تأثیرات (منفی) صنعتی شدن هدایت کرده‌اند. اولین اتحادیه‌های صنفی، برخاسته از اروپای غربی و ایالات متحده، به عنوان واکنشی علیه توسعه سرمایه‌داری در پایان قرن هجدهم و ابتدای قرن نوزدهم بودند. درحالی‌که نظام کارخانه‌داری توسعه می‌یافت تعداد بسیار زیادی از مردم روستایی کاشانه‌های خود را برای رقابت در بدست آوردن تعداد نسبتا کم مشاغل قابل دسترس در مراکز شهرها ترک می‌کردند که نتیجه این روند بوجود آمدن نیروهای کار مازاد بود. این نیروهای کار مازاد موجب تشکیل شدن طبقات کارگری شدند که بطور فزاینده‌ای به کارفرمایان وابسته شدند (به خاطر رهایی از فشار بیکاری). به منظور متعادل کردن این وابستگی و همچنین کمک به

کارگران در جهت بهره‌مندی از یک معیار کنترلی در زندگی اقتصاد ی آنها، اولین اتحادیه‌ها در بین کارگران ماهر صنعتی تشکیل گردیدند. این گروه‌ها با مخالفت گسترده‌ای از سوی کارفرمایان و دولت روبرو شدند و بعنوان سازمانهای غیر قانونی به حساب آمدند. در طی قرن نوزدهم بسیاری از موانعی که در بالا بدانها اشاره شد (مخالفت‌های حکومتها و کارفرمایان با اتحادیه‌های صنفی) به دلیل تصمیمات و کنشهای مطلوب قانونی از میان رفت. اما اتحادیه‌های صنفی اولیه نتوانستند در مقابل بحران‌های اقتصادی نیمه اول قرن نوزدهم دوام بیاورند. در کشورهای دموکراتیک و غیر دموکراتیک اروپایی جنبش‌های کارگری نظام سرمایه‌داری را پس زده و در عوض رویکرد خود را به سمت نظامهای گوناگونی مثل سوسیالیزم، آنارشیزم، سندیکالیزم و متعاقب آن بعد از انقلاب ۱۹۱۷ روسیه کمونیسم معطوف ساختند. همچنین در طی همین مدت (قرن ۱۹) بطور معمول بر اثر اقدامات مهاجران اروپایی انگیزش‌های مکتبی در ایجاد اتحادیه‌های صنفی در ایالات متحده بوجود آمد.

عمدتا بدلیل وجود نظام سیاسی بازتر و همچنین وجود کشورهای همجوار بعنوان منبع جذب کننده نیروهای کار مازاد این سازمانها به هر حال نتوانستند در ریشه‌دار شدن و ماندگاری خود موفق شوند. در طی اوایل قرن بیستم اتحادیه‌گرایی در میان تعداد قابل ملاحظه‌ای از کارگران نیمه ماهر و غیر ماهر در معادن زغال سنگ، بارانداها، صنایع حمل و نقل و کارخانجات گسترش یافت.

اتحادیه‌های صنفی مدرن:

مهمترین کارکرد اتحادیه‌های صنفی (مدرن) در کشورهای دموکراتیک و صنعتی ایجاد بستر گفتگوهای مربوط به توافقات جمعی کارگران با کارفرمایان است. موضوعات تحت پوشش در توافقاتی که بطور همزمان بین کارگران و کارفرمایان بوجود می‌آید از موارد مربوط به ساعات و دستمزدهای اصلی کار که منعکس کننده پیچیدگی روز افزون جوامع پیشرفته، قدرت و توان اتحادیه‌ها و توقعات رو به تزاید کارگران می‌باشد، بسیار فراتر می‌رود. در برخی موارد توافقات جمعی، دستمزدها، ساعات و وضعیت‌های کار را با جزئیات کامل مشخص می‌کردند. در سایر موارد اتحادیه‌های صنفی از قدرت سیاسی خود برای تصویب قوانینی که مهیا کننده حمایت‌های مربوط به مزایایی مثل افزایش حقوق بازنشستگی و مقرری بیمه بیکاری، مقررات ایمنی کار، افزایش تعطیلات رسمی، مرخصی‌های تحصیلی، بارداری و خانه سازی، بیمه درمانی و از همه مهمتر بهره‌گیری اتحادیه‌های صنفی صنعتی از امکانات حقوقی و قانونی و سایر آیین‌های دادرسی در جهت حمایت از کارگران در مقابل هر گونه کنش‌های ناعادلانه و ظالمانه استفاده می‌کردند.

امروزه در برخی از کشورهایی که به اشکال گوناگون زیر سلطه حکومت‌های استبدادی به سر می‌برند اتحادیه‌های صنفی مستقل، مجاز به برعهده گرفتن نمایندگی کارگران خود نیستند. برای مثال اتحادیه‌های صنفی در چین صرفاً در نقش یک بازوی حکومتی در دستیابی به ارایه برنامه‌های مربوط به طرح‌های کلان اقتصادی عمل کرده‌اند. بسیاری از این اتحادیه‌ها به عنوان مشارکت کننده در اداره کردن برنامه‌های رفاه اجتماعی تلقی می‌گردند. پس بنابراین از آنجا که هم کارفرمایان و هم اتحادیه‌ها به عنوان زیرشاخه‌های اینگونه حکومتها و در خدمت آنها به حساب می‌آیند اعضای اتحادیه‌ها بدون کمترین حمایت‌های سنتی، در مقابل اعمال (ناعادلانه) دولت‌ها یا کارفرمایان دولتی به حال خود رها شده‌اند.

سازمان اتحادیه‌های بین‌المللی:

اولین گروه‌های اتحادیه‌های صنفی بین‌المللی به نحو تنگاتنگی با گروه‌های سوسیالیستی پیوند خورده و

متحد شدند و حتی امروزه در بسیاری از گروه‌های مهم بین‌المللی عمده‌ترین گرایش‌ها، سمت و سوی سوسیالیستی دارند. در اوایل سال ۱۸۸۹ اتحادیه‌های ملی (گوناگون) کارگران چاپخانه‌ها اولین دبیرخانه‌های صنفی بین‌المللی کارگران را در حرفه‌ها و یا صنایع ویژه تشکیل دادند. در سال ۱۹۰۱ چندین اتحادیه صنفی ملی، آنچه که بعدها فدراسیون بین‌المللی اتحادیه‌های صنفی (IFTU) نامیده شد را تاسیس نمودند که پس از جنگ جهانی دوم این فدراسیون منحل شد و یک سازمان جدید بنام فدراسیون جهانی اتحادیه‌های صنفی (WFTU)^۵ بوجود آمد و کوشش کرد تا هم اتحادیه‌های کمونیستی و هم اتحادیه‌های غیر کمونیستی را تحت پوشش خود قرار دهد. اتحادیه‌های صنفی جوامع دموکراتیک بزودی دریافتند که همکاری با گروه‌های کمونیستی کنترل شده، غیر ممکن است و بدین لحاظ آنها را ترک کرده تا بدین ترتیب کنفدراسیون بین‌المللی اتحادیه‌های صنفی آزاد (ICFTU)^۶ را تشکیل دهند که نهایتاً ICFTU در برگیرنده اکثریت گسترده‌ای از اتحادیه‌های صنفی غیر کمونیستی شد. نحوه عضویت در WFTU در حال حاضر برگرفته از نظام اتحاد جماهیر شوروی سابق و همچنین اتحادیه‌های صنفی کمونیستی تعداد محدودی از کشورهای دموکراتیک می‌باشد. یک گروه کوچک بین‌المللی بنام کنفدراسیون جهانی کار (WCL)^۷ برون آمده از یک فدراسیون اتحادیه مسیحی است.

در حال حاضر اتحادیه‌های غیر مذهبی در کشورهای اروپای غربی، آمریکای لاتین و آفریقا دارای نفوذ و فراگیری می‌باشند. با وجود اینکه اتحادیه‌های صنفی بین‌المللی از توان و قدرت واقعی ناچیزی برخوردارند، اما در عین حال دنبال کننده اهداف مهمی به منظور تشویق همکاری‌های متقابل و تبادل اطلاعات بین خود می‌باشند. تاکنون تلاش‌های محدودی نیز در جهت تأثیرگذاری توافقات جمعی بر هماهنگ‌سازی وابستگی‌های (درونی) اتحادیه‌ها و گرایش‌ها و وابستگی‌های سیاسی صورت پذیرفته است. سازمان بین‌المللی کار (ILO) به عنوان بخشی از سازمان ملل به مراحل انجام تعاملات و همکاری‌ها در درون اتحادیه‌ها کمک میکند. آن دسته از اتحادیه‌هایی که دارای قدرت اقتصادی هستند و از این قدرت خود برای تهدید روند ادامه تولید (کالاها) و ارایه خدمات، بهره

می‌گیرند و همچنین آنهایی که عملاً دارای حقوق سیاسی برای اجرای چنین قدرتی هستند، در ارتقای سطح زندگی اعضایشان و همچنین همه مردم کمک کرده‌اند. موفقیت واقعی به هر حال، نهایتاً توسط توانایی‌های کارفرمایان و جامعه تعیین میشود تا پیامدهای مربوط به خواسته‌های اتحادیه‌ها هم، فراگیر شود. برای مثال در جوامع دموکراتیک، اتحادیه‌ها طی دوره‌های توسعه اقتصادی، امتیازات مهمی را بدست آورده‌اند. همچنین در طی بحران‌های اقتصادی به‌رحال اتحادیه‌ها، گرایش و توجه خود را به سوی حکومتها در جهت کمک به اجرای برنامه‌های مربوط تامین فرصت‌های شغلی، تحصیل درآمد و سایر شکلهای رفاه اجتماعی، معطوف ساخته‌اند. طی سالهای اخیر، به موازات توسعه جهانی، میزان عضویت و همچنین نفوذ و تأثیرگذاری اتحادیه‌های صنفی، رو به کاهش گذاشته است همچنین در جوامع در حال توسعه، نفوذ و تأثیرگذاری سازمان‌های کارگری نیز مواجه با محدودیت بیشتری شده است.

پانویسها:

- ۱- The British Trade union Congress.
- ۲- The French Confederation General Du travail
- ۳- The American federation Of Labor and Congress Of Industrial Organization
- ۴- International Federation Of Trade Union
- ۵- World Federation of Trade Unions.
- ۶- International Confederation of Free Trade Unions.
- ۷- World Confederation of Labor

منبع:

Microsoft® Encarta®
Encyclopedia ۲۰۰۵. ©
۱۹۹۳-۲۰۰۴ Microsoft
Corporation. All rights reserved